

عنوان مقاله:

در گذر تاریخ (رود، سد و جوامع انسانی)

محل انتشار:

اولین همایش ملی تاثیر پسروری دریاچه ارومیه بر منابع خاک و آب (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 7

نویسنده:

علیرضا ضیائی جاوید - محقق مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی

خلاصه مقاله:

در آستانه هزاره سوم، بشر به این نتیجه رسید که اراده‌گرایی محض در انجام هرگونه تغییر مهندسی، می‌تواند پیامدها و عواقب نه چندان مطلوبی در برداشته باشد که در درازمدت برای انسان و زیستگاه او یعنی کره زمین زیان‌بار خواهد بود. برای نخستین بار پس از انقلاب صنعتی، مطرح شدن عمومی توسعه پایدار و دامنه مباحث گوناگون مربوط به آن در کنفرانس سازمان ملل متحد به نام کنفرانس محیط و توسعه در ریودوژانیرو در سال 1992، جهان را با دیدگاه‌های تازه‌ای در تعیین مفاهیم توسعه با معنای متفاوت روبه‌رو ساخت. آب شیرین از بابت پوشش انبوه جمعیت و به ویژه پس از بستن سدها تخریب یافته‌ترین ماده اکوسیستم کلان است. یک سد همه شبکه به هم پیوسته حیات دردره رودخانه را از هم می‌گسلد. یک سد را می‌توان یک تجربه زیست محیطی بزرگ و برگشت‌ناپذیر وبدون کنترل تلقی کرد. دست کم 4 هزار کیلومتر مربع در سراسر جهان در دریاچه سدها مدفون شده است. مرکز بررسی‌های منابع و محیط زیست (CRES) در دانشگاه ملی استرالیا نشان می‌دهد که نزدیک به 4/45 میلیون هکتار یعنی یک پنجم زمین‌های آبی جهان شور هستند. بنا به بررسی بانک جهانی در سال 1990 نزدیک به 2 تا 3 میلیون هکتار زمین هر ساله جان شور می‌شوند که باید رها شوند و مقایسه شود با 2 میلیون هکتار برآورد نرخ سالانه طرح‌های آبیاری جدید که هم‌اکنون ساخته می‌شوند. این مرکز هم‌چنین محاسبه کرد که شور شدن زمین‌های آبی در سراسر جهان نزدیک به 4/11 میلیارد دلار در سال از بابت کاهش محصول و از دست رفتن درآمد هزینه در بردارد. CRES بر این باور است که شوری منابع آب از بابت خسارت به صنایع مصرف‌کننده و سامانه‌های توزیع‌کننده آب چندین میلیارد دلار هزینه بیشتر در بر دارد. ثابت شده است که سدهای بزرگ می‌توانند زمین لرزه ایجاد کنند (اگرچه افکار عمومی کمتر از این موضوع آگاهی دارند) نخستین بار بررسی احتمال لرزه‌خیزی پدید آمده از مخزن‌ها برای سد قد فودا در الجزایر در سال 1932 ثبت شد. نخستین بررسی دامنه‌دار درباره همبستگی میان افزایش فعالیت‌های زمین لرزه و تغییرات ژرفا و عمق مخزن نیز در دهه، 1940 برای سد هور انجام گرفت. بلکه در نتیجه عدم تناسب خاک برای کشاورزی و وجود پاره‌ای از مشکلات در خاک، مسائل بزرگی مانند بالا آمدن آب زیرزمینی باطلاقی شدن اراضی زیر کشت و شوری خاک بروز گردید. فعالیت‌های احداث سد و بناهای انحرافی که هزینه‌های کلاتی را به خود اختصاص می‌دهد اما نتایج چالش برانگیزی رادر پی دارد.

کلمات کلیدی:

تاریخ، رود، زمین لرزه، سد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/250874>

